

DESKOVÁ HRA „BETLÉMSKÉ SVĚTLO“

POČET HRÁČŮ: 2-8

POMŮCKY: Vytištěný a slepený plán (lze podlepit či za-laminovat), hrací kartičky (nutno vytisknout, slepit se zadními stranami a rozstříhat, případně i podlepit či za-laminovat), různobarevné figurky, hrací kostka.

CÍL HRY: Cílem hry je dostat jako první Betlémské světlo ze startu (Betlém) až k Vám domů (cíl) a cestou navštěvovat různé domácnosti a vyhýbat se nástrahám.

PRAVIDLA HRY: Každý hráč má jednu figurku, s níž začíná na startu a pomocí hrací kostky se posouvá vpřed (po šestce se znovu nehází). Pokud se hráč zastaví na políčku označeném vločkou, hodný sněhulák mu pomohl a on může házet ještě jednou. Pokud skončí svůj tah na políčku s bruslí, uklouzl na ledu a jedno kolo nehraje. A pokud se zastaví na políčku se svíčkou, musí navštívit domácnost, která k políčku patří a sejmout kartu. Na kartě nalezne buď úkol, který musí splnit, nebo otázku z okruhu lidových vánočních zvyků, kterou musí správně zodpovědět (pokud to nedokáže, zůstává v dané domácnosti jedno kolo uvězněn). Zodpovězená otázka se vyřazuje ze hry, karty s úkoly se mohou vracet dospod balíčku a losovat opakovaně. Vyhrává ten, kdo první dorazí do cíle/svého domova. Figurky se cestou nevyhazují a na jednom poli tak může stát více, než jeden hráč.

OBMĚNY HRY: Ze hry je možné zcela vyřadit karty s otázkami a to buď od začátku, nebo postupně, až už jsou všechny zodpovězené (a odpovědi jsou známy) a hrát/pokračovat ve hře jen s kartami s úkoly. Hru lze také hrát zcela bez kartiček, případně se zcela jinými otázkami a úkoly. Zařadil lze i různé pohybové prvky, úkoly v domácnosti nebo otázky na opakování učiva. Také je možné hru hrát tak, že nevyhrává ten, kdo první dorazí do cíle, ale ten, kdo cestou správně zodpověděl nejvíce otázek (v takovém případě si hráči kartičky se správně zodpovězenými otázkami nechávají u sebe).

PŘEJEME PŘÍJEMNOU ZÁBAVU

A VESELÉ VÁNOCE

VYCHOVATELKY ŠD ZŠ ŽDÁR

PS: Správné odpovědi na všechny otázky týkající se lidových vánočních zvyků naleznete v našem vánočním videu pro rok 2021, umístěném na webu ZŠ Žďár. A kdyby Vám obyčejná desková hra nestačila, na poslední stránce naleznete ještě jednu soutěž pro všechny zvědavé děti. A odměny za ni budou rozhodně stát za to!

Betlémské světlo

Jde o plamínek, který se zapaluje každý rok před Vánoci v Betlémě v jeskyni, v níž se kdysi dle tradice narodil Ježíš Kristus, a následně je rozvážen skauty do řady míst v mnoha evropských a také amerických zemích. Zpravidla bývá nejprve letecky dopraven do Vídně, odkud se dále šíří většinou po železnici. Jedná se o jednu z nejmladších vánočních „lidových“ tradic.

DESKOVÁ HRA „BETLÉMSKÉ SVĚTLO“

CÍL

SPECIÁLNÍ POLÍČKA

ZASTÁVKA
BETLÉMSKÉHO
SVĚTLA BERĚŠ
KARTU

POTKAL JSI
PŘÁTELSKÉHO
SNĚHULÁKA
HÁZÍŠ ZNOVU

UKLOUZL JSI
NA LEDU
1 KOLO
STOJŠ

Během slavnostní štědrovečerní večeře se rybí šupiny dávají:

- a) za okno
- b) pod svícen
- c) pod talíře

Šupiny, které se mají po Štědrém večeru nosit v penežence bývají:

- a) z kapra
- b) z štiky
- c) z lososa

Jablíčko se po štědrovečerní večeři (ve vztahu ke stopce) krájí:

- a) kolmo
- b) na plátky
- c) příčně

V jablku, které se obřadně krájí na Štědrý den se hledá znamení:

- a) štěstí
- b) vdavek
- c) života

Aby bylo znamení nalezené v jablku šťastné musí semínka tvořit:

- a) kříž
- b) hvězdu
- c) čtverec

Lodičky se svíčkami, které se pouští v lavoru na Štědrý den bývají z:

- a) skořápek
- b) papíru
- c) vosku

Když se lodička se svíčkou vypraví do středu lavoru bude její majitel:

- a) dlouho žít
- b) cestovat
- c) ženit se

Ten, komu vydrží svíčka v lodičce hořet a zářit nejdéle bude:

- a) dlouho žít
- b) bohatý
- c) cestovat

Kvůli věštění se na Štědrý den rozzhavené olovo tradičně lije do:

- a) sněhu
- b) formiček
- c) vody

Tvar připomínající dva uzavřené kroužky značí při lití olova:

- a) svatbu
- b) smrt
- c) bohatství

Kterou rukou hází svobodné dívky na Štědrý den za záda svůj střevíc:

- a) levou
- b) pravou
- c) oběma

Pokud střevíc hosený mladou dívkou míří špičkou ke dveřím:

- a) brzy se vdá
- b) onemocní
- c) zbohatne

Prádlo se, dle lidové tradice, smí na Štědrý den pouze:

- a) prát
- b) věšet
- c) nosit

Pokud někdo na Štědrý den pověsí prádlo, může v rodině očekávat:

- a) miminko
- b) svatbu
- c) oběšence

Do roka v bídě prý skončí každý, kdo na Štědrý den nikomu:

- a) neuklidí dům
- b) nedá dar
- c) nepopřeje

Ten, kdo o Štědrém dni zametá, vyžene prý z domu:

- a) duchy předků
- b) nemoce
- c) pavouky

Půjčit si o Štědrém dnu něco od svého souseda podle tradice přitahuje:

- a) chudobu
- b) bohatství
- c) nemoci

U štědrovečerní večeře by, hostů nikdy nemělo sedět:

- a) více než 5
- b) sudý počet
- c) lichý počet

Ten, kdo vstane od štědrovečerní večeře dřív, než se dojí, do roka:

- a) zbohatne
- b) zemře
- c) zchudne

Slupkami z čeho měly dívky házet, aby zjistily jméno ženicha:

- a) brambor
- b) banánů
- c) jablek

Čím měly svobodné dívky klepat na kurník, aby si vyvěstily vdavky?

- a) koštětem
- b) jmelím
- c) střevícem

Dívka se mohla těšit na vdavky, když při klepání na kurník zaslechla:

- a) slepice
- b) kohouta
- c) husu

Co nikdy nesmělo spadnout do těsta při zadělávání na vánočku?

- a) skořápka
- b) vlas
- c) rozinky

Co se na Štědrý den tradičně pomazávalo zbytky vánočkového těsta?

- a) stromy
- b) chlěvy
- c) tváře dětí

Co si stolovníci při štědrovečerní večeři svazovali na znamení soudržnosti?

- a) ruce
- b) nohy stolu
- c) nohy

Co prý měl uzamykat zámek na řetězu jímž se o Štědrém dni tmelila rodina?

- a) srdce
- b) pokladnu
- c) tlamy vlků

Čím se měl na Štědrý den mazat chleba dětem, aby byly celý rok hodné?

- a) medem
- b) povídly
- c) sádlem

Před štědrovečerní večeří se rozdávaly členům rodiny dílky jednoho jablka, aby:

- a) byli zdraví
- b) trefili domů
- c) zbohatli

Studánce se kvůli čistotě vody na Štědrý den nosil jako dar kus:

- a) chleba
- b) ryby
- c) vánočky

Dívka, která o Štědrém dni naslouchala studánce, zaslechla prý:

- a) kam se vdá
- b) kdy zemře
- c) kolik bude mít dětí

V jaké vodě se lidé na Štědrý den po ránu nikdy nemyli, aby byli zdraví?

- a) v té ze studně
- b) v tekoucí
- c) v horké

Na co kdysi čekali lidé, aby mohli zahájit štědrovečerní večeří?

- a) na 1. hvězdu
- b) na klekání
- c) na tmu

Co se během štědrovečerní večeře nedávalo povinně na stůl?

- a) pecen chleba
- b) ošatka plodin
- c) cukroví

Co se muselo zapálit před modlitbou a započítím štědrovečerní večeře?

- a) svíčky
- b) františek
- c) krb

Na co si o Štědrém dni lidé bosí stoupali, aby je nebolely nohy?

- a) na led
- b) na sekeru
- c) na hrách

Čím svobodná děvčata po štědrovečerní večeři třásla, aby věštila vdavky?

- a) jmelím
- b) stromkem
- c) bezem

Jaké zvíře se mělo o Štědrém dni dívkám ozvat, aby věděly, kde je jejich milý?

- a) kohout
- b) pes
- c) srnec

Kdy měla děvčata jít o Štědrém dni prosekát led, aby viděla budoucnost?

- a) po večeři
- b) v poledne
- c) o půlnoci

Co naši předkové po štědrovečerní večeři zhasli aby mohli věštit z kouře?

- a) purpuru
- b) svíčky
- c) kamna

Kouř stoupající vzhůru, symbolizoval při věštění po štědrovečerní večeři?

- a) zdraví
- b) vdavky
- c) cestování

Čím navíc se měl řešit nevhodný počet stolujících u štědrovečerní večeře?

- a) prostíráním
- b) dárkem
- c) vánočkou

Koho mohli lidé na Štědrý den symbolicky obdarovat, aby se vyhli prokletí?

- a) zvířata
- b) koledníky
- c) stromy

Rovný kus z olova, získaný během štědrovečerního lití značí:

- a) klid
- b) zmatek
- c) vdavky

Svíčka, držící se při pouštění lodiček u kraje značí, že její majitel zůstane:

- a) doma
- b) chudý
- c) zdravý

Který domácí výpěstek se během Štědrého dne obřadně řezal kvůli věštění?

- a) dýně
- b) brambora
- c) jablko

Odlitek ve tvaru uzavřeného kruhu značí při obřadním lití olova:

- a) povýšení
- b) problémy
- c) křtiny

Dívka, jejíž střevíc skončil při házení patou ke dveřím, se příští rok:

- a) dočká dětí
- b) rozestune
- c) nevdá

Duchové předků prý na Štědrý den neroznášejí po domech:

- a) bohatství
- b) štěstí
- c) choroby

Na kopci tě srazil nepozorný lyžař. Musíš se z toho šoku vzpamatovat, takže celá dvě kola nehraješ.

Potkal jsi na svahu pár dětí, které tě pozvaly, aby sis s nimi zasáňkoval. Bude ti to trvat jedno kolo.

Bruslaři na zamrzlém jezírku se ti rozhodli pomoci a půjčili ti brusle abys byl rychlejší. Házej ještě jednou.

Rozhodl ses postavit si vlastního sněhuláka. Ale sníh je moc měkký, takže ti to bude trvat celá dvě kola.

Zastihla tě sněhová vánice, ve které jste ty i tví soupeři zabloudili. Jdi a vyměň si místo se svým nejbližším protihráčem.

Narazil jsi na prázdné krmítko. Je třeba do něj dosypat zrní, což ti bude trvat celé jedno kolo.

Srna s kolouškem tě požádali, abys jim pomohl hledat krmelec. Vrať se s nimi o 5 polí zpět.

Pomohl jsi zvířátkům v lese ozdobit vánoční stromeček. Za odměnu ti poradila zkratku. Postup o 5 polí vpřed.

Ale ne! Taková smůla! Ledový víchř ti sfoukl svíci. Musíš se vrátit zpět na start a znovu si ji nechat v Betlémské jeskyni zapálit.

Cestou jsi narazil na andělka, který se rozhodl usnadnit ti tvé putování. Postup o 3 pole vpřed.

Přepadl tě čertík prchající od sv. Mikuláše. Jeho zákeřné kouzlo způsobilo, že všichni hráči musí zpět o 6 polí.

Rozhodl ses sjet zasněžený svah na pneumatice. Ale zamotala se ti z toho hlava tak, že příští hod budeš couvat.

Dostal jsi chuť na cizí perníčky. Při jejich mlsání tě ale nachytl jejich rozzlobený majitel. Utíkej o 4 pole vpřed.

Ztratil jsi jednu rukavici. Musíš se vrátit po vlastních stopách a hledat ji. Příští 2 kola pojedeš dozadu.

Hodní lidé tě pozvali na horkou čokoládu. Nechceš je urazit a budeš ji s nimi popíjet celá dvě kola.

Zachtělo se ti zaspívat si koledu. Začal jsi ale tak nahlas, že se všichni tví soupeři lekli a popoběhli o 3 pole vpřed.

BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?
BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?
BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?
BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?	BETLÉMSKÉ SVĚTLO ? ? ? ?

KŘÍŽOVKA NA TÉMA „LIDOVÉ VÁNOČNÍ ZVYKY“

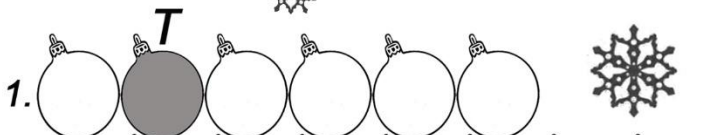
Milý žáku/milá žákyně!

Chceš si vysloužit speciální po-vánoční dáreček? Tak vylušti správně křížovku (ch je bráno jako jedno písmeno), odhal dvouslovnou tajenku, dosad' vyluštěná slova do lidového vánočního zvyku a pošli jeho celé znění do 25.12.2021 (18:00) na e-mailovou adresu **Althea13@seznam.cz**. Do předmětu napiš „Tajenka“ a nezapomeň uvést své jméno a ročník. Obratem se můžeš těšit na zajímavé překvapení, které ti přistane v e-mailové schránce.

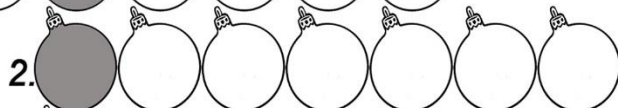
S přáním příjemného luštění
Vychovatelky ZŠ Žďár

ODPOVĚDI DOPLŇTE DO KŘÍŽOVKY

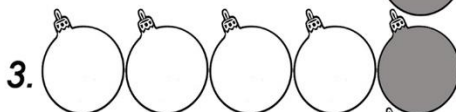
1. Aby rozkrojené jablíčko prorokovalo zdrav., musím mít jeho jadřinec tvar .....

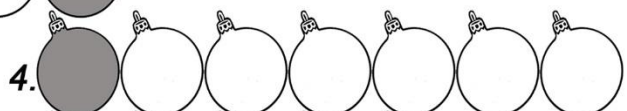
2. Malé svíčky se na Štědrý den pouštějí v umyvadle vsazené do ořechových .....

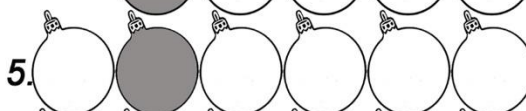
3. Aby byly děti po celý rok hodné, dostaly na Štědrý den krajíc ..... potřený medem.

4. Střevíc prorokující dívkám brzké vdavky musí při vánočním házení mířit ..... ke dveřím.

5. Smrt k sobě přiláká každý, kdo o Štědrém dni ..... od večere dřívě, než všichni dojí.

6. Aby stromy v sadu lépe rodily, potíraly se na Štědrý den ..... těstem.

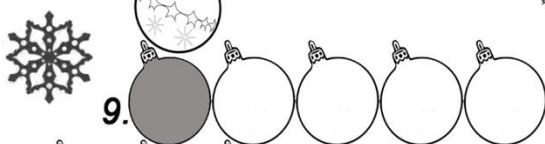
7. U štědrovečerní tabule nikdy nesmí sedět .... počet stolovníků.

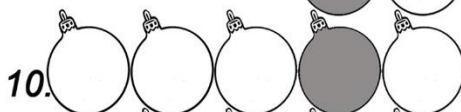
8. Zametání o Štědrém dni nesnáší ..... předků, kteří pak nepřinesou štěstí a peníze.

9. Ze všech kovů se k věštěckému lití při Štědrém dnu používá jedině .....

10. Bohatství a hojnost zajišťí při štědrovečerní večeři pod talířem ukrytá ..... šupina.

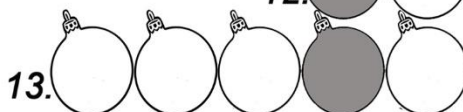
11. Aby zjistily, odkud bude pocházet jejich ženich, třásly na Štědrý den dívky keříky ....

12. Půjčování věcí na Štědrý den prý přitahuje smůlu a .....

13. Zámek na řetězu, jímž lidé o štědrovečerní večeři svazovali nohy stolu, měl prý zamykat tlamy ....., aby v daném statku nerdousili ovce.

Lidový vánoční zvyk, který je třeba doplnit tajenkou

„Čtyři zdravá jádra ze čtyř ..... rozlousknutých na Štědrý den, znamenají zdraví po celý nový rok. S každým špatným jádrem se tento předpoklad snižuje.“